

ACTIVITATEA TURISTICĂ ȘI IMPACTUL ASUPRA MEDIULUI LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE

Drd., Roxana Maria COSMA

*Academia de Studii Economice din București
Piața Romană 6, București, România
Tel.+4021319.19.00 <http://www.ase.ro>*

Abstract

Tourism plays a key role in the development of many European regions, in particular the less developed regions, due to its considerable spill-over and job creation potential, particularly for young people. Tourism has also shown considerable resilience and persistent growth even during the recent crisis. Tourism is a major economic activity in the European Union with wide-ranging impact on economic growth, employment, and social development. It can be a powerful tool in fighting economic decline and unemployment. Nevertheless the tourism sector faces a series of challenges.

Key words: *tourism, impact, environment, UE, development*

JEL CLASSIFICATION: *Z32, Q56*

1. Introducere

Fondul European de Dezvoltare Regională sprijină competitivitatea, durabilitatea și calitatea turismului la nivel regional și local. Turismul se afla în strânsă legătură cu utilizarea și dezvoltarea de active naturale, istorice și culturale și a atractivității orașelor și regiunilor ca locuri de a trăi, de muncă și de vizită. Această ramură economică este desigur conectată la dezvoltarea, inovarea și diversificarea produselor și serviciilor care urmează să fie achiziționate de către și se bucură de vizitatori.

Acest articol furnizează informații cu privire la statisticile recente în ceea ce privește turismul în Uniunea Europeană. Turismul joacă un rol important în UE, datorită potențialului său economic și ocuparea forței de muncă, precum și implicațiile sale sociale și de mediu. Statisticile turistice nu sunt folosite doar pentru a monitoriza politicile turistice ale UE, ci și politicile sale de dezvoltare regională și durabile. La nivelul anului 2015, întreprinderile din industriile cu activități legate de turism au reprezentat 9,1% din persoanele angajate în întreaga economie de afaceri non-financiare și 21,5% din persoanele angajate în sectorul serviciilor. acțiuni Industriile de turism din cifra de afaceri totală și valoarea adăugată la costul factorilor au fost relativ mai mici, cu industria de turism reprezentând 3,7% din cifra de afaceri și 5,6% din valoarea adăugată a economiei întreprinderilor nefinanciare.

O analiză a modificărilor turismului în Uniunea Europeană în ultimii 20 de ani, arată că numărul de locuri și numărul de înnoptări a crescut semnificativ. Această creștere nu este o reflectare a creșterii populației, astfel se poate menționa că pentru perioada 1998- 2005 numărul de înnoptări în hoteluri și unități similare a crescut cu doar 64% în țările Uniunii Europene (cu excepția Regatul Unit), în timp ce populația a crescut cu doar 6,2%. În aceeași perioadă, Belgia, Germania, Spania, Franța, Irlanda, Țările de Jos, Portugalia, Finlanda și Suedia au înregistrat o creștere de peste 50% în înnoptări în hoteluri și unități similare. De-a lungul unei perioade mai scurte (între 2005 și 2010), înnoptările totale în țările membre UE au crescut cu 24,2%. Acest boom continuu în turism a avut și are un impact atât direct, cât și indirect asupra mediu, care implică mai multe variabile.

2. Dezvoltarea rapida a turismului și impactul acesteia asupra mediului

Ca și în multe alte activități economice, expansiunea turismului a avut atât o directă și un impact indirect asupra mediului. Turismul convențional se poate extinde numai în cazul în care există o scară largă și a infrastructurii de transport variate (drumuri, autostrăzi, aeroporturi, porturi, porturi de agrement, etc.). În ciuda tuturor părerilor conform cărora turismul poate fi considerat a fi responsabil în mod indirect la acest nivel, această ramură economică este directă responsabilă de

infrastructură creată pentru a oferi servicii în special pentru turiști, cum ar fi hoteluri și restaurante, centre comerciale și complexe de agrement (terenuri de golf, piscine, parcuri de distracții, etc).

Faptul că turismul reprezintă o activitate sezonieră creează un impact direct asupra mediului și conduce la o concentrare a turismului în anumite locuri, în anumite momente, care în mod inevitabil, are de asemenea un impact asupra variabilelor de mediu, cum ar fi consumul de energie, aprovizionarea cu apă, producerea apei reziduale, generarea de deșeuri și poluarea aerului. Această analiză încearcă să realizeze o legătură statistică între dezvoltarea turismului și unele dintre aceste variabile de mediu. În cazul în care este vorba de aprovizionare, faptul că turismul este sezonier în multe cazuri, duce la o concentrare mare de cazare turistică, deoarece aceleași site-uri oferă diferite tipuri de atracție. În cazul în care turismul este sezonier, cazare trebuie să fie construit pe o scară largă pentru a face față sezonului de vârf, și, prin urmare, spațiul nu este utilizat rațional. Proliferarea necontrolată de cazare pentru turiști are un impact direct asupra mediului, aceasta fiind o problemă deosebit de sensibilă în zonele fragile, cum ar fi zonele de coastă, de munte și în regiunile rurale.

Tipuri de cazare pentru turiști prezintă un grad diferite în ceea ce privește impactul asupra mediului înconjurător. În conformitate cu Directiva privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului, o evaluare a impactului asupra mediului este obligatorie înainte de anumite unități turistice și de agrement (sate de vacanță și complexuri hoteliere din afara zonelor urbane, locuri de campare și amplasamente pentru caravane) pot fi construite. În țările Uniunii Europene, hotelurile din zonele urbane trebuie să respecte, în general, cu specificații foarte stricte, și au avantajul de a integra bine în mediul urban. Unitățile de camping au avantajul de a fi cel mai puțin dăunătoare pentru mediu, de tipul de cazare, în special atunci când acestea sunt deschise numai o parte a anului. Deoarece turismul este pur și simplu o activitate economică, printre multe, cu toate acestea, este dificil de cuantificat impactul său real asupra mediului.

3. Turismul în cadrul UE - cerere și ofertă

Conform statisticii turistice în cadrul UE, rezidenții (cu vârste cuprinse între 15 și peste) au realizat un procent estimat de 1,4 miliarde de călătorii turistice în 2016, în scopuri personale sau de afaceri. Cea mai mare parte (58,2%) din numărul total de călătorii efectuate au fost excursii scurte de una până la trei nopți (vezi tabelul 1), în timp ce trei sferturi (74,8%) din toate călătoriile făcute au fost la destinații interne, restul în străinătate.

Tabel 1- Călătoriile turistice ale rezidenților (în vârstă de 15 ani sau mai mult), 2016

	Numarul calatoriilor (mii)			Desfasurarea tururilor calatoriilor dupa destinatie si durata (%)				Ponderea populatiei (in varsta de 15 ani), care participa la excursii turistice in scopuri personale (%)
	Total calatorii	Calatorii de scurta durata (1-3 nopți)	Calatorii de lunga durata (4+ nopți)	Calatorii interne de scurta durata (1-3 nopți)	Calatorii interne de lunga durata (4+ nopți)	Calatorii externe de scurta durata (1-3 nopți)	Calatorii externe de lunga durata (4+ nopți)	
EU-28 (*)	1 172 357	682 731	489 626	50,9	23,8	7,3	17,9	60,0
Belgia	13 958	5 971	7 987	16,7	6,6	26,1	50,6	58,7
Bulgaria	3 071	1 661	1 410	49,2	33,5	4,8	12,5	28,4
Cehia	29 819	18 279	11 540	56,4	24,0	4,9	14,7	80,5
Denmark	33 290	24 560	8 730	62,5	10,8	11,3	15,5	80,2
Germania	247 876	132 624	115 251	45,0	21,2	8,5	25,3	76,3
Estonia	3 954	2 972	982	61,4	7,0	13,8	17,8	66,1
Irlanda	12 883	7 903	4 980	45,0	8,8	16,4	29,9	74,6
Grecia	5 815	1 805	4 010	28,5	59,4	2,6	9,5	36,4
Spania	136 411	96 704	39 708	67,8	23,0	3,1	6,1	62,1
Franta	199 157	105 353	93 804	49,5	38,5	3,4	8,6	71,3
Croatia	6 617	3 432	3 185	32,9	28,2	19,0	19,9	43,3
Italia	50 769	26 437	24 332	45,5	34,6	6,6	13,3	41,6
Cipru	2 412	1 353	1 059	45,7	8,3	10,4	35,6	67,3
Letonia	4 214	3 228	986	63,1	7,4	13,5	16,0	54,2
Lituania	4 523	2 848	1 675	48,8	10,0	14,1	27,0	58,2
Luxemburg	1 727	756	971	0,9(u)	(u)	42,9	55,6	82,9
Ungaria	18 080	12 167	5 913	52,5	17,4	14,8	15,3	53,7
Malta	588	276	322	29,1	4,6	17,0	49,3	50,7
Olanda	41 691	21 503	20 189	40,9	17,0	10,6	31,4	81,7
Austria	21 715	12 034	9 681	35,4	14,6	19,0	30,0	75,7
Polonia	50 777	26 330	24 447	47,7	30,8	4,1	17,4	54,0
Portugalia	15 785	10 889	4 895	65,4	24,2	3,6	6,8	38,5
Romania	16 748	10 300	6 448	60,8	33,1	0,7	5,4	26,0
Slovenia	4 393	2 613	1 780	27,2	7,7	32,2	32,8	62,6
Slovacia	8 372	4 927	3 445	49,0	17,8	9,8	23,3	60,1
Finlanda	38 073	28 266	9 807	62,1	14,5	12,1	11,3	88,2
Suedia	40 215	27 566	12 649	59,8	18,6	8,8	12,8	81,7
Marea Britanie	159 414	89 976	69 438	49,9	17,3	6,6	26,2	64,3
Elvetia	20 145	9 300	10 845	22,2	10,3	24,0	43,6	83,1

Sursa: prelucrare date Eurostat

În unele state membre ale UE, mai mult de jumătate din numărul total al călătoriilor turistice realizate în anul 2016 au fost la destinații din străinătate cum se întâmplă în cazul Luxemburgului, Belgiei, Maltei și Sloveniei, Elveției.. Aceste cifre par să fie influențate atât de mărimea statelor membre și localizarea geografică a acestora (țările mai mici și mai nordice au avut tendința de a raporta o înclinație mai mare pentru locuitorii lor de a călători în străinătate). Se estimează că 60% din populația UE-28 cu vârstă de 15 ani sau peste au participat la turism în scop personal în 2015-2016. După cum se poate observa, se pot evidenția diferențe relativ mari între statele membre ale UE, deoarece această rată de participare a variat de la 26,0% în România până la 88,2% în Finlanda (vezi figura 1).

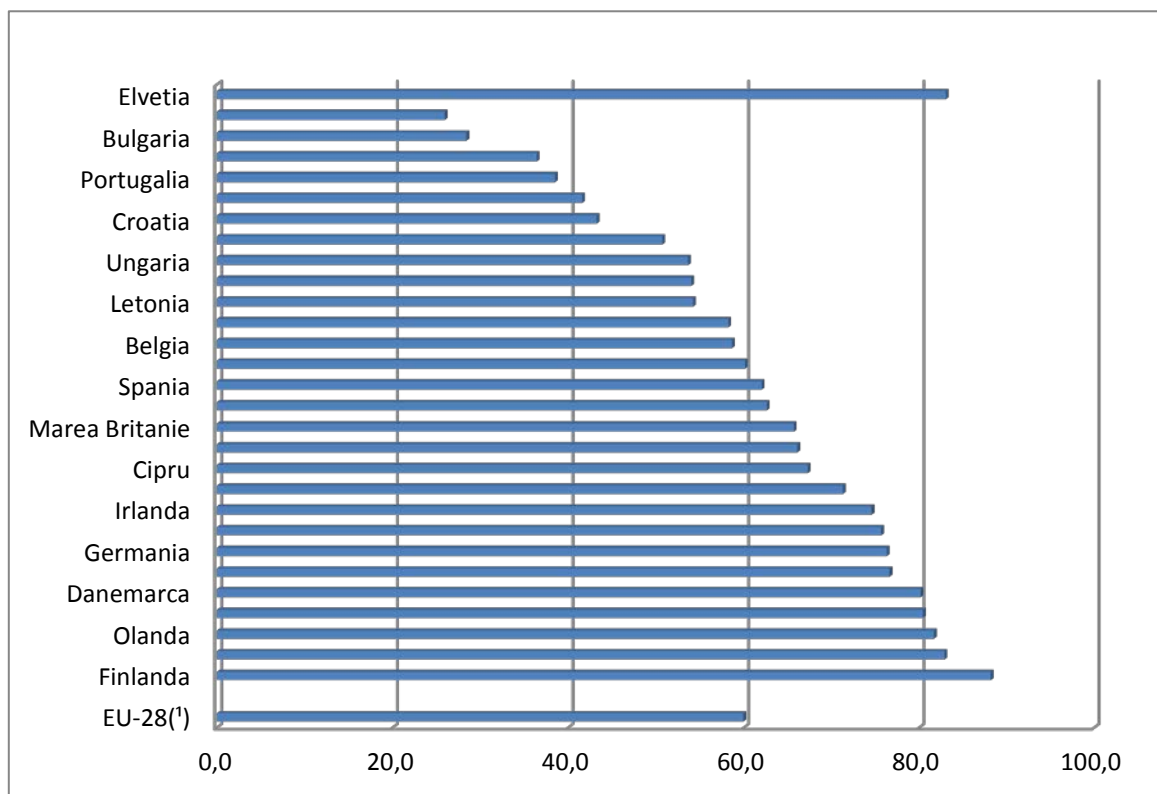


Figura 1- Ponderea populației care participă la turism, 2016

Sursa datelor: Eurostat

Din perspectiva ofertei, se estimează că au existat doar puțin peste 580.000 de unități de cazare turistică active în UE-28 în 2015 și că împreună au furnizat mai mult de 33 de milioane de locuri de pat (vezi tabelul 2). Aproape o treime (32,1%) din toate locurile de pat din UE-28 au fost concentrate în doar două dintre statele membre ale UE, și anume Franța (5,1 milioane de locuri de cazare) și Italia (4,9 milioane de locuri de cazare), urmată de Regatul Unit, Spania și Germania. Pe parcursul ultimilor ani, numărul de nopți petrecute în unitățile de cazare turistică a arătat, în general, o tendință de creștere (vezi figura 2). Cu toate acestea, a existat o scurtă durată de încetinire a creșterii numărului de nopți petrecute în unități de cazare turistică în 2008 și 2009, ca urmare a crizei financiare și economice: numărul de nopți turistice în UE-28 a scăzut cu 0,6% în 2008 și cu încă 2,1% în 2009. În 2010, cu toate acestea, numărul de înnoptări a crescut cu 4,7%, iar această evoluție pozitivă a continuat, cu o creștere de 3,3% în 2011, 4,4% în 2012, 2,2% în 2013 și 1,5% în 2014. În 2015, numărul de nopți petrecute în unități de cazare turistică în UE-28 a atins un vârf de 2,8 miliarde de nopți, în creștere cu 3,8%, comparativ cu 2014.

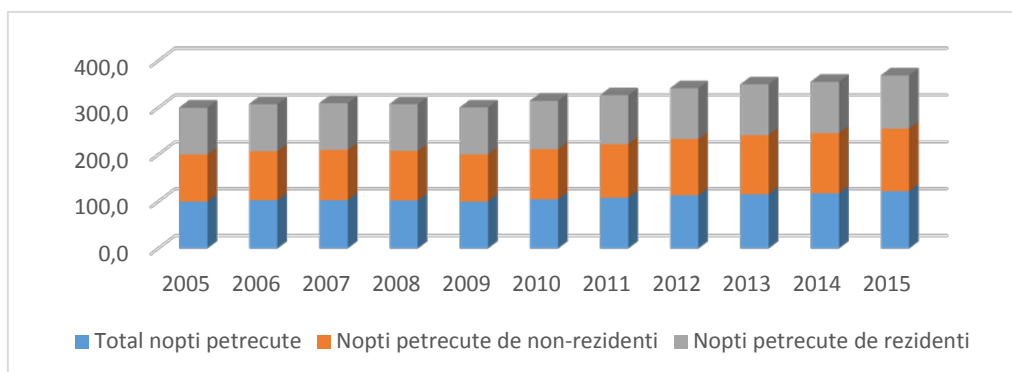


Figura 2- Tendințe în nopțile petrecute la 28 UE-unități de cazare turistică, UE-28, 2005-2015

Sursa datelor: Eurostat

4. Destinații de top din UE

La nivelul anului 2015, Spania a fost cea mai frecventă destinație turistică din UE pentru nerezidenți, cu 270 de milioane de nopți petrecute în unități de cazare turistică, sau 21,3% din totalul UE-28 (vezi figura 3). La nivelul UE, primele patru state cu valența de cele mai populare destinații pentru nerezidenți au fost Spania, Italia (195 milioane de nopți), Franța (133 de milioane de nopți) și Regatul Unit (118 milioane de nopți), care împreună au reprezentat pentru mai mult de jumătate (56,2%) din totalul nopților petrecute de nerezidenți în UE-28. Cele mai mici destinații comune au fost Luxemburg și Letonia, însă efectul dimensiunii acestor state membre ar trebui să fie luate în considerare în interpretarea acestor valori. Numărul de nopți petrecute (de către rezidenți și nerezidenți) pot fi puse în perspectivă prin a face o comparație cu dimensiunea fiecărei țări în ceea ce privește populația, oferind un indicator de intensitate a turismului. În anul 2015, folosind această măsură, destinațiile mediteraneene Malta, Croația și Cipru, precum și alpine ale orașului destinații din Austria au fost cele mai populare destinații turistice din UE-28 Islanda (estimare bazată pe 2015 date lunare) și Muntenegru au fost, de asemenea, destinații populare, care utilizează această măsură a intensității turismului.

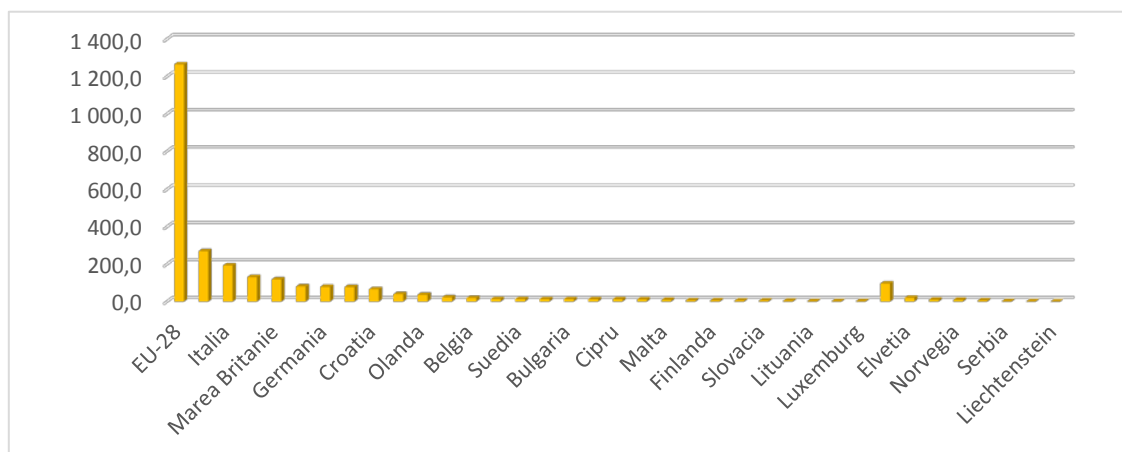


Figura 3- Destinații turistice- Nopți petrecute în unități de cazare turistică, 2016

Sursa datelor: Eurostat

5. Aspecte economice ale călătoriilor internaționale

Importanța economică a turismului internațional poate fi măsurată prin raportul dintre încasări internaționale de călătorie în raport cu PIB; aceste date sunt de la statisticile privind balanța de plăți și includ călătorii de afaceri, precum și de călătorie de plăcere. În 2015, raportul dintre încasări de călătorie la PIB a fost cea mai mare, între statele membre ale UE, în Croația (18,1%), Malta (13,4%) și Cipru (12,7%), confirmând importanța turismului pentru aceste țări. În termeni

absoluți, cele mai mari încasări internaționale de călătorie în 2015 au fost înregistrate în Spania (50900000000 euro), Franța (41,4 miliarde de euro) și Marea Britanie (41100000000), urmată de Italia (35600000000) și Germania (33300000000). Germania a înregistrat cel mai înalt nivel al cheltuielilor privind traficul internațional de călători, în valoare totală de 69.9 miliarde de euro, urmată de Regatul Unit (57200000000 EUR) și Franța (34,6 miliarde euro). Spania a fost statul membru al UE cu cel mai înalt nivel de încasări nete din turism în 2015 (35,2 miliarde euro), în timp ce Germania a înregistrat cel mai mare deficit (-36600000000 euro).

6. Impactul turismului asupra nivelurilor de deșuri și consumului de energie electrică

În ciuda dificultăților de cuantificare a impactului real al turismului asupra mediului, o analiza a acestui aspect de notorietate ridicată este prezentată mai jos. Orice creștere a numărului de turiști are, fără îndoială, un impact asupra variabilelor de mediu, cum ar fi emisiile de deșuri și consumul de energie (în termeni de volum și la nivel local). Diferențele dintre nivelurile de consum de energie electrică servicii sector în regiunea cu cea mai mare concentrație de înnoptări (în procente din totalul național) și nivelurile din regiune, cu cel mai mic procent da unele indicații de rolul jucat de turism. Un astfel de caz ar fi Grecia, în cazul în care diferențele în consumul anual de energie electrică în serviciile sunt deosebit de vizibile în cazul în care regiunea Diki Makedonia (0,6 megawați ore pe locuitor) este comparată cu regiunea Notio Aigaio (1,8 megawați ore pe locuitor).

Datele privind regiunile franceze, italiene și spaniole confirmă această legătură între densitatea turismului într-o anumită localitate și nivelul consumului de energie electrică în sectorul serviciilor. Cu toate acestea, la o analiză a diferențelor, în cazul regiunilor germane și olandeze nu indică o astfel de legătură. Trebuie subliniat faptul că deșeurile colectate provin din surse generate de activitatea turistică în combinație cu alte activități economice (exemplu industria). În ciuda dificultăților legate de cuantificarea presiunii turismului asupra mediului, se poate afirma că în cazul variabilelor studiate, diferențele dintre regiunile cu cea mai mare densitate a turismului și a celor cu cea mai mică densitate sugerează o legătură de cauzalitate între presiunea exercitată de turism pe de o parte și de un nivel ridicat al consumului de energie electrică și emisiile de deșuri pe de altă parte. (vezi tabel 2)

Tabel 2. Comparatie privind consumul de energie si emisia de deseuri in diferite regiuni ale UE

Stat	Regiune	Proporția din totalul înnoptărilor pe țara (%)	Consumul de electricitate (GigaWatt/h)	Deșuri colectate (1000 t)
Franța	Limousin	1	548	331
	Provincia Alpi- Coasta de Azur	14	5100	3189
	Molise	0,5	260	116
Italia	Veneti	16,5	4100	2390
	Trentino-Adige	12	1210	670
Olanda	Groningen	2	1165	420
	Nordul Olandei	25	4560	1471
Germania	Bremen	1	986	-
	Bayern	26	15120	-

Sursa datelor: Eurostat

Transportul reprezintă unul dintre motoarele de creștere în industria turismului. Numeroase studii au arătat în mod clar impactul surselor de poluare a aerului mobile (rutier, aerian, feroviar și de transport maritim) în țările Uniunii. Creșterea turismului depinde foarte mult de utilizarea unora dintre aceste surse mobile. Cu mulți poluanți emiși de astfel de surse (CO, CO₂, NO_x, etc.), este dificil de cuantificat impactul real al turismului, deoarece statisticile privind emisiile acoperă toate motivele de utilizare a surselor.

CONCLUZII

Uniunea Europeană reprezintă o destinație turistică majoră, cu cinci dintre statele sale membre, printre primele 10 destinații din lume la nivelul anului 2015. Turismul reprezintă ramură economică ce deține un potențial deosebit în contribuția ocupării forței de muncă și creșterea economică, precum și la dezvoltarea în zonele rurale, periferice sau mai puțin dezvoltate. Aceste caracteristici conduc cererea de statistici fiabile și armonizate în acest domeniu, precum și în contextul mai larg al politicii regionale și de domenii de politici de dezvoltare durabilă. Turismul poate juca un rol semnificativ în dezvoltarea regiunilor europene. Infrastructura creată în scopuri turistice contribuie la dezvoltarea locală, în timp ce locurile de muncă create sau menținute pot ajuta la contracararea declinului industrial sau rural. Turismul durabil presupune conservarea și valorificarea patrimoniului cultural și natural, variind de la arte la gastronomia locală sau conservarea biodiversității. În 2006, Comisia Europeană a adoptat o comunicare intitulată „O politică de turism reînnoită a UE: către un parteneriat mai puternic pentru turismul european”. Aceasta a abordat o serie de provocări care vor contura turismul în anii următori, inclusiv îmbătrânirea populației Europei și, în creștere concurența externă, cererea consumatorilor pentru turism mai specializat, precum și necesitatea de a dezvolta practici de turism mai durabile și ecologice. Tratatul de la Lisabona a recunoscut importanța turismului - conturarea unei competențe specifice pentru UE în acest domeniu și care să permită deciziile să fie luate cu majoritate calificată. Prezenta comunicare urmărește să încurajeze o abordare coordonată a inițiativelor legate de turism și a definit un nou cadru pentru acțiuni de creștere a competitivității turismului și capacitatea sa de creștere durabilă.

BIBLIOGRAFIE

1. Bramwell, B., Lane B., (2010), *Sustainable tourism: an evolving global approach*, Journal of Sustainable Tourism, 1(1)
2. Coles T., Hall D., (2004), *Tourism and European Union enlargement*, International Journal of Tourism Research 7
3. Mowforth M., Munt I., (2004), *Tourism and Sustainability: Development and New Tourism in the Third World*, Routledge Publishing, London
4. Munhurrun P., Naidoo P., (2011), *Resident's attitude toward perceived tourism benefits*, International Journal of Management and Marketing Research, 4(3)
5. *Eurostat- Tourism industries- economic analysis- Statistics Explained*